

ENTREVISTA PER CONÈIXER UN ALUMNE QUE PREOCUPA. Una eina per l'assessorament i la tutoria

Teresa Huguet / Dolors Gispert / Josep Lluís Barrasa / Maria Vilella [1]

EAP B-40 d'Esplugues de Llobregat

En aquest article us presentem un document elaborat en el marc del treball en equip de l'EAP dins un projecte de formació. És **una guia per fer entrevistes** amb alumnes a partir de 10 anys. Sorgeix amb l'idea de promoure i fomentar els espais d'entrevista, entre tutor/a i alumne/a, sobretot d'aquell alumne en que hi ha quelcom que preocupa.

En el mateix projecte vam elaborar també un guió per a fer entrevistes amb alumnes d'aquestes edats que presenten problemes d'organització i hàbits[2].

Tot i que la motivació principal era que fos una eina útil per les tutories de secundària i del cicle superior de primària, a la pràctica és un instrument polivalent d'ús també pel psicopedagog/a de l'institut o per l'assessor/a psicopedagògic/a de l'EAP.

Si bé és un tema prou conegut per a molts professionals i segurament poc novedós, sovint el professorat de secundària a l'exercir la tutoria amb els seu alumne no és massa conscient del potencial de canvi que té l'entrevista, si s'usa amb tacte, confiança i implicació personal. És d'interès el fet que aquesta guia pugui ser útil a diferents professionals que compartim tasques en els centres docents.

En el marc escolar ens trobem amb alumnes que preocupen per diferents motius: adaptació al grup-classe, aspectes vinculats al procés d'aprenentatge, motivació, problemes emocionals... Sovint hi ha tutors/es als quals els resulta difícil un acostament a aquests alumnes i mantenen amb ells una relació dins del context de l'aula i del grup, relativament distant, per les pròpies característiques de ser col·lectiva i grupal. Aquest tipus d'interacció no facilita el coneixement de l'alumne. Cal trobar un espai i un moment on tingui lloc un diàleg proper que ens ajudi a conèixer-lo millor, tenint present les seves dificultats però també amb la voluntat de identificar els seus punts forts i les seves preferències.

Amb aquests alumnes, més que mai, és necessari crear aquest espai de relació més personalitzat, de «tu a tu». L'entrevista és un instrument molt potent, poc aprofitat per part del professorat, sobretot el de secundària. El fet de definir-se fonamentalment com especialista d'àrea pot portar a ignorar els continguts psicopedagògics necessaris per a desenvolupar la tasca tutorial i distància d'una aproximació més personal als alumnes. Aquest rol d'especialista, de professional capaç d'ensenyar continguts però poc hàbil a l'hora d'educar a persones, fomenta una manca de confiança en la pròpia capacitat d'educar i comprendre als alumnes que -d'altra banda- es troben en un moment complicat del seu creixement personal. Massa sovint, com a psicopedagogs, veiem que els professors perden la possibilitat d'intentar incidir en el desenvolupament de les capacitats i potencialitats dels alumnes com a subjectes d'aprenentatge i creixement.

L'entrevista del tutor amb l'alumne que preocupa pensem

que és un instrument necessari abans de qualsevol consulta a un altre professional i es pot convertir, com hem dit abans, en un instrument potent si s'utilitza amb cura i implicació.

En aquestes edats els alumnes que tenen algun tipus de dificultat necessiten més que mai referents adults propers que els exigeixin i a l'hora s'acostin a ells per ajudar-los i orientar-los. Des de la nostra posició, hem de promoure la capacitat d'intervenció dels mateixos professors que demanen assessorament en relació a un alumne. Animar-los a trobar moments per parlar amb els alumnes que els preocupen, donant-los estratègies i orientació, afavorir la seva autonomia i promoure l'aprenentatge d'estratègies psicopedagògiques per a desenvolupar el seu paper d'educadors en una etapa de l'ensenyament obligatori.

L'ENTREVISTA, ESPAI DE RELACIÓ I COMUNICACIÓ

Aspectes a tenir presents en el desenvolupament de l'entrevista:

- **un apropament real entre interlocutors**

Es tracta d'evitar actituds rígides i distants que sovint són degudes a un interès en buscar la confirmació de les expectatives del professor en relació a un alumne. Es necessita un interès genuí per conèixer l'alumne i per construir una relació de confiança que li permeti deixar-se ajudar.

L'inici de l'entrevista és el moment per explicar les nostres intencions i consensuar amb l'alumne/a els temes que tractarem.

- **un clima de confiança**

En el curs de l'entrevista s'ha de crear un ambient distès que permeti el diàleg. No es tracta d'una situació en la que es plantegen preguntes esperant respostes breus o tancades. Ha de ser un espai per parlar en el qual els temes es van succeint potser de manera desordenada, aprofitant especialment les intervencions i iniciatives del mateix alumne.

És un model obert per permetre que l'alumne es senti protagonista i participi activament. Tot allò que proposi ell per millorar la seva situació serà més susceptible d'èxit que les propostes nostres, sobretot si no sorgeixen d'un real acostament i comprensió de la seva situació personal.

- **acceptació de l'altre**

Crear un clima de relació que permeti la sintonia, la complementarietat, el contrast i la divergència d'opinions. Per aconseguir-ho és necessari posar-se en el lloc de l'altre, intentar comprendre la seva situació, sense jutjar-lo ni actuant amb prejudicis establerts.

Des de l'acceptació i la valoració positiva dels punts forts identificats és més possible establir una relació de confiança que obri la possibilitat d'acceptar l'ajuda i orientació dels adults significatius.

Descripció de l'instrument

Hem agrupat els possibles aspectes a tractar en **9 blocs**:

1. MOTIUS DE L'ENTREVISTA			
2. L'ALUMNE I LA SEVA FAMÍLIA	3. ELS AMICS I EL TEMPS DE LLEURE	4. L'ALUMNE I EL CENTRE EDUCATIU	5. L'APRENTATGE I LES ÀREES
6. HÀBITS DE TREBALL I ORGANITZACIÓ	7. RELACIONS FAMÍLIA - CENTRE	8. PERSPECTIVES DE FUTUR	
9. CONCLUSIONS DE L'ENTREVISTA			

Els blocs ombrejats corresponen a l'inici i final de l'entrevista. L'ús de la resta de blocs és opcional i flexible segons els seus objectius. Els continguts de cada bloc són orientadors i serveixen com a guió, sense necessitat de seguir l'ordre establert.

Si bé en els blocs hi ha algunes possibles preguntes que poden facilitar la comunicació -sobretot amb els alumnes més reservats- es tracta d'una entrevista oberta que hauria de defugir les preguntes tancades i estereotipades. El que realment es pretén és establir un diàleg distès i en profunditat que deixi espais per a la participació activa del mateix alumne

BLOCS DE L'ENTREVISTA	Notes, orientacions, acords i compromisos
<p>1. MOTIUS DE L'ENTREVISTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Explicació dels motius de l'entrevista. Manifestar la preocupació en relació a determinats aspectes que s'han observat : aprenentatges; relacions; actituds, comportaments... («Alguns professors estem preocupats.....»). • Veure què en sap i en pensa l'alumne. Demanar la seva col·laboració i opinió («Tu què en penses d'això? N'has parlat amb algú? «A tu també et preocupa? Des de quan passa això?...»»). N'has parlat amb els teus pares? Què en pensen? • Explicar els objectius que pretenem (conèixer-lo millor, ajudar-lo, buscar algun canvi...) 	
<p>2. L'ALUMNE I LA SEVA FAMÍLIA</p> <p><i>Aquest bloc serveix sobretot per establir contacte amb l'alumne i conèixer el tarannà familiar. Cal evitar que l'alumne ho visqui com un interrogatori i fer només aquelles preguntes més pertinents segons el motiu de l'entrevista.</i></p> <p>Aspectes a tractar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respecte als pares: ocupacions, horaris, procedència, família d'origen, avis.. • Sobre els germans i altres persones que viuen a la llar: edats, estudis, ocupacions i afeccions, relacions. • Sobre la casa: espais, amb qui comparteix l'habitació, lloc on estudia o treballa • Sobre la dinàmica familiar: rutines, costums, ocupacions i responsabilitats de l'alumne envers altres membres de la família, horaris en les sortides, dies laborables, caps de setmana... <p>Demanar-li la seva opinió...</p>	
<p>3. ELS AMICS I EL TEMPS DE LLEURE</p> <p><i>Aquest bloc cal adaptar-lo a l'edat de l'alumne</i></p> <p>Aspectes a tractar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respecte al grup-classe : Com s'hi troba, amb qui es relaciona. Què fa a les estones de pati i de menjador. Amb qui va i torna del centre... • Respecte al temps de lleure: Què fas quan surts de l'escola? I els caps de setmana? Què vas fer ahir?... Amics de fora de l'escola. Interessos i afeccions (« Què és allò que més t'agrada fer?») • Activitats extraescolars i horaris. 	
<p>4. L'ALUMNE I EL CENTRE EDUCATIU</p> <p><i>En aquest bloc es pretén copsar la percepció que l'alumne té del centre com institució i el seu sentiment de pertinença i satisfacció.</i></p> <p>Algunes preguntes possibles:</p> <p>T'agrada venir al centre? Per què? Què és el que més t'agrada del centre? I el que menys?(Continuar segons el que ens diu l'alumne: «explica-m'ho una mica més; per què?...»)</p> <p>Què és el que més et costa? Què canviaries del centre?</p> <p>Quan t'has sentit millor a l'escola? (explorar una mica l'experiència prèvia al centre educatiu)</p>	
<p>5. L'APRENTATGE I LES ÀREES</p> <p><i>Aquest bloc pretén copsar la percepció de l'alumne respecte a les àrees i l'aprenentatge: ajustament a la realitat, expectatives de millora, frustració, pocs ànims, valoració de les ajudes...</i></p> <p>Possibles preguntes:</p> <p>Quines són les àrees que més t'agraden? Quines t'agraden menys? Per què?</p> <p>Quines et resulten més difícils? Més fàcils?</p> <p>Sempre ha estat així? (explorar les variacions en les preferències i els motius que en dona l'alumne)</p> <p>Què en penses de les notes que acostumes a treure? Sempre ha estat així? Des de quan? A què creus que és degut?</p>	

BLOCS DE L'ENTREVISTA	Notes, orientacions, acords i compromisos
<p>Has tingut ajudes, a casa, al centre. T'has sentit ajudat? Com penses que et podríem ajudar? Què penses que podries fer i no fas? (intentar concretar-ho en propostes)</p>	
<p>6. HÀBITS DE TREBALL I ORGANITZACIÓ <i>En aquest bloc es posa l'accent sobretot i només en els aspectes d'hàbits i organització.</i> Possibles preguntes: Quan fas els deures? Els portes sempre? Quins? Et resulta difícil? Per què? Com penses que et seria més fàcil? (espai, temps, ajuts, condicions ambientals...) Com t'organitzes quan has de preparar un control? (notes, resums, estudi, esquema, subratllat...) Què opinen a casa teva sobre la teva manera de treballar? T'ajuden? Qui? Com? Com t'ho fas per saber l'horari de l'endemà? Utilitzes l'agenda? T'importa que la mirem? (mirar l'agenda amb ell, veure com la utilitza i com la valora). Revisar amb ell els seus materials i treballs. Comentar els treballs (acabats, corregits, endreçats...). Veure com els té organitzats. En el cas de que els tingui molt desorganitzats: si els haguessis d'organitzar ara, com ho faries?</p>	
<p>7. RELACIONS FAMÍLIA - CENTRE <i>La intenció d'aquest bloc és copsar des de la percepció del noi o noia quina és la dinàmica relaciona entre les dues institucions</i> Possibles preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Què diuen els teus pares del centre? Què creus que en penses? S'interessen pel que fas? Et miren les feines, l'agenda o la motxilla? Et recorden si tens deures? T'ajuden? T'obliguen? • Venen els teus pares a parlar amb els professors? I a les reunions? Sempre ha estat així? • Què et diuen quan portes les notes? (t'animen, et feliciten, et consolen, et renyen, et castiguen...) Sempre ha estat així? 	
<p>8. PERSPECTIVES DE FUTUR <i>Aquest bloc pretén veure les expectatives de l'alumne/a en relació a ell/a mateix/a, la seva confiança en ell mateix i l'adequació a la realitat.</i> Possibles preguntes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Què creus que estaràs fent d'aquí a uns anys? (explorar en relació a estudis, feines, afeccions...i veure si hi ha perspectives més enllà del present o no hi ha esma per plantejar-s'ho) • A tu què t'agradaria fer? Quin tipus de vida t'agradaria portar? Creus que ho podràs realitzar? (explorar els motius). Coneixes algú que ho fa? • Què en pensen els pares d'això? Què creus que els agradaria als teus pares? Què et diuen? (intentar esbrinar si el que diu ve molt influenciat per altres (família, companys, professors...) o surt d'ell mateix) 	
<p>9. CONCLUSIONS DE L'ENTREVISTA <i>Deixar la possibilitat que l'alumne pugui parlar d'altres qüestions que no s'hagin tractat i que per a ell poden ser molt rellevants, malgrat per a nosaltres no ens ho semblin tant.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Explicar que aquesta entrevista és l'inici d'un procés i comentar amb l'alumne (esbrinar què en pensa o que proposa) quins seran els passos posteriors: entrevista amb la família; reunions amb d'altres professors; observació o exploració en relació a determinats aprenentatges... Concretar la propera trobada si és considera necessària. • Arribar a concretar alguns primers acords o compromisos, tant per part dels professors com per part de l'alumne. Recordar-li les vies de comunicació que té amb nosaltres o amb la resta del professorat (hores, moment...). • Negociar amb l'alumne l'ús que farem de les informacions que ens ha donat (allò que es pot compartir o allò que vol que resti en la confidencialitat). 	

Les anotacions, els acords, els compromisos, les orientacions és bo apuntar-los, si més no, aquells aspectes que volem destacar, recordar...Cada professional ho fa a la seva manera, durant o al final de l'entrevista. Proposem aquest format vertical, per fer petites anotacions al costat de cada bloc, que amb un cop visual permet tenir una visió ràpida d'aquells aspectes dels diferents blocs que hem volgut destacar i permet un recull alhora força global.

Esperem que aquest instrument pugui ser útil als professors/es per acostar-se als alumnes que preocupen, per trobar els seus punts forts i per potenciar que desenvolupin el millor possible les seves potencialitats.

Notes

[1]En aquest projecte també hi van participar en Joan Paddin i la M. Carmen Rodriguez

[2]En un proper número d'aquesta revista sortirà publicat.